

Sygn. akt VIII C 758/20

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 22 lutego 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: Sędzia Bartek Męcina

protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2021 roku w Łodzi

sprawy z powództwa (...) Inc. w M. V.

przeciwko D. B.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego D. B. na rzecz powoda (...) Inc. w M. V. kwotę 2.432,12 zł (dwa tysiące czterysta trzydzieści dwa złote dwanaście groszy) wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w stosunku rocznym od dnia 6 lutego 2020 r. do dnia zapłaty ,
2. oddala powództwo w pozostałej części,
3. zasądza od pozwanego D. B. na rzecz powoda (...) Inc. w M. V. kwotę 724,35 zł (siedemset dwadzieścia cztery złote trzydzieści pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,
4. nadaje wyrokowi w punkcie 1 (pierwszym) rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt VIII C 758/20

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 6 lutego 2020 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) Inc. z siedzibą w M. V., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o zasądzenie od pozwanego D. B. kwoty 4.428,01 zł z umownymi odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 3.995,89 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany w dniu 19 kwietnia 2019 r. zawarł z (...) spółka z o.o. w W. umowę pożyczki nr (...). Na dochodzoną pozew kwotę tytułem zadłużenia pozwanego składają się 2.000 zł tytułem należności głównej, 378,57 zł tytułem odsetek za opóźnienie skapitalizowanych na dzień wniesienia pozwu, 53,55 zł tytułem odsetek umownych, 550 zł tytułem opłaty i 1.445,89 zł tytułem prowizji. Z uwagi na brak spłaty pierwotny wierzyciel wypowiedział umowę, w związku z czym niezapłacona kwota z tytułu mowy pożyczki stała się wymagalna w dniu 1 czerwca 2019 roku.

(pozew w e.p.u. k. 4- 6)

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2018 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z uwagi na brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

(postanowienie k. 7 v.)

Po przekazaniu sprawy z e.p.u., powód uzupełnił braki pozwu i podtrzymał powództwo w całości.

(pismo procesowe k. 11- 12)

Pismem procesowym z dnia 20 sierpnia 2020 r. powód cofnął częściowo powództwo w zakresie kwoty 857,45 zł stanowiącej część prowizji, bez zrzeczenia się roszczenia. Natomiast powód popierał powództwo w zakresie kwoty 3.570,56 zł wraz z odsetkami od kwoty 3.138,44 zł w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie. Strona powodowa wyjaśniła, że na dochodzoną kwotę 3.570,56 zł składają się 2.000 zł tytułem należności głównej, 378,57 zł tytułem odsetek za opóźnienie skapitalizowanych na dzień wniesienia pozwu, 53,55 zł tytułem odsetek umownych, 550 zł tytułem opłaty i 588,44 zł tytułem prowizji.

(pismo procesowe k. 47)

Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi umorzył częściowo postępowanie w zakresie kwoty 857,45 zł w związku z cofnięciem pozwu w tej części.

(postanowienie k. 48)

Na rozprawie w dniu 22 lutego 2021 roku w imieniu powoda jego pełnomocnik nie stawił się – został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy. Pozwany nie stawił się na termin rozprawy, pomimo prawidłowego wezwania, nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, nie złożył w sprawie żadnych wyjaśnień, w tym odpowiedzi na pozew. W związku z powyższym Sąd wydał wyrok zaoczny.

(protokół do wyroku zaocznego k. 54)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. B. zawarł z (...) spółka z o.o. w W. umowę pożyczki nr (...) na okres 130 tygodni. Całkowita kwota pożyczki wyniosła 2.000 zł. Poza tym pozwany zobowiązał się ponieść opłatę przygotowawczą w kwocie 550 zł i prowizję w kwocie 1.445,89 zł. Wysokość odsetek umownych strony ustaliły na kwotę 214,80 zł.

(umowa pożyczki k. 23- 27, harmonogram k. 28- 30, formularz informacyjny k. 31- 36)

W dniu 18 kwietnia 2019 r. (...) spółka z o.o. w W. przelało na konto bankowe D. B. kwotę 2.000 zł.

(potwierdzenie wykonania operacji k. 71)

W dniu 7 marca 2019 r. (...) spółka z o.o. w W., jako wierzyciel, zawarła ze (...) Inc. z siedzibą w M. V., zwanym poręczycielem, umowę poręczenia na podstawie, której poręczyciel zobowiązał się do wypłacenia wierzycielowi kwot niespłaconych, w celu zabezpieczenia ryzyka niewypłacalności kredytowej klientów.

(umowa poręczenia k. 74- 93)

W dniu 31 lipca 2019 r. (...) spółka z o.o. w W., jako wierzyciel, potwierdziła, że (...) Inc. z siedzibą w M. V., na podstawie umowy poręczenia z dnia 7 marca 2019 r. spłaciła w całości na jej rzecz należności wynikające z umów wskazanych w dokumencie stanowiącym załącznik nr 1, w tym z umowy nr (...) zawartej z D. B..

(potwierdzenie wypłaty kwot poręczenia k. 94, załącznik nr 1 k. 95- 103)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów w postaci dokumentów, których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo, w kształcie po modyfikacji dokonanej pismem procesowym z dnia 20 sierpnia 2020 roku, zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części – Sąd oddalił żądanie powoda wyłącznie w zakresie dochodzonej niespłaconej części prowizji oraz opłaty przygotowawczej.

Powód wykazał swoje roszczenie w stosunku do pozwanego załączonymi do pozwu dokumentami w postaci umowy pożyczki, harmonogramu i formularza informacyjnego. Poza tym przedstawiając umowę poręczenia i potwierdzenie wypłaty kwot poręczenia, strona powodowa wykazała swoją legitymację do wytoczenia powództwa przeciwko D. B..

Podkreślić należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, przy czym dłużnik jest w opóźnieniu jeżeli nie spełnia świadczenia w określonym terminie. Jeżeli zaś stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe; jednakże gdy wiarygodność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (art. 481 § 2 k.c.).

W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości, że pierwotny wierzyciel jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych, a strona pozwana, jako osoba fizyczna jest konsumentem. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy z kwietnia 2019 roku były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ §1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez proferenta (por. m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 15 czerwca 2007 roku, VI Ca 228/07, LEX).

Strona powodowa w pozwie domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 4.428,01 zł, w tym, jak wyjaśniła w piśmie procesowym z dnia 6 sierpnia 2020 roku (k. 47), kwoty 588,44 zł prowizji oraz 550 zł opłaty przygotowawczej. Jak wynika z treści umowy pożyczki, wysokość ustalonej na jej gruncie prowizji wynosiła 1.445,89 zł, a więc stanowiła ponad 72% wartości kapitału. W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy, w której zastrzeżono prowizję uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 5 k.c., stanowiące obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. o odsetkach maksymalnych, a także za stanowiące niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c. W myśl bowiem tego ostatniego przepisu, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Dokonując analizy treści umowy Sąd ustalił, że pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2¹ k.c. poprzez zastosowanie wynagrodzenia prowizyjnego, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości tegoż. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, iż stosowany przez pierwotnego wierzyciela zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich prowizji, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Wskazania wymaga, że w sprawie w ogóle nie wyjaśniono kryteriów, jakimi kierował się pożyczkodawca ustalając wysokość omawianej prowizji. O ile za niesporne uznać należy, że pożyczkodawca ma prawo pobierać wynagrodzenie z tytułu udzielenia pożyczki, to jednocześnie oczywistym pozostaje, iż wynagrodzenie to nie może być kształtowane w sposób dowolny. Konstatacji tej nie zmienia okoliczność, iż przepisy ustawy o kredycie konsumenckim (art. 36a) ograniczają wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu

poprzez wprowadzenie matematycznego wzoru służącego do obliczenia tychże. Wzór ten ustala bowiem maksymalną, a nie powszechnie obowiązującą wysokość kosztów dodatkowych. Zamieszczony w ustawie wzór nie może stanowić sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych przez dodawanie do kwot spłaty bliżej nieuzasadnionych i z niczego nie wynikających dodatkowych obciążeń. Pożyczkodawca udzielając pożyczki w wysokości 2.000 zł i pobierając od tej kwoty odsetki umowne nie może doliczać do kwoty spłat dalszych 1.445,89 zł tylko dlatego, że z wzoru zawartego w art. 36a cyt. wyżej ustawy taka kwota odnośnie tej pożyczki może być wyliczona. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 października 2020 roku (V CNP 7/20, L.) rozpatrując stan prawny, w którym pozaodsetkowe koszty kredytu były równe kwocie kapitału pożyczki, „ustalenie opłaty przygotowawczej, opłaty za pakiet oraz prowizji w wysokości 100 % faktycznie otrzymanej kwoty pożyczki nie pozwalało na stwierdzenie, że świadczeniu konsumenta odpowiadało wzajemne świadczenie podmiotu udzielającego pożyczki”. Nie budzi przy tym wątpliwości, że wprowadzenie do ustawy o kredycie konsumenckim konstrukcji pozaodsetkowych kosztów kredytu nie wyłącza możliwości badania, czy zapisy umowne przewidujące tego rodzaju koszty nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych. Wprawdzie sporna prowizja została ustalona w umowie zawartej przez pozwanego z pierwotnym wierzycielem, to jednak pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. I tak, w myśl art. 353¹ k.c. treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Tymczasem zapisy umowy odnoszące się do przedmiotowej prowizji są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy – pozwanego) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, albowiem określona przez pożyczkodawcę prowizja nie ma jakiegokolwiek uzasadnienia. W tym miejscu wypada przypomnieć, że w judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom – przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego – kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję – na niekorzyść konsumenta – praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04, Biul. SN 2005/11/ 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 roku, I CK 297/05, Biul. SN 2006/5-6/12). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone, pamiętając jednocześnie podczas dokonywania kontroli o tym, że każdorazowo istotny jest charakter stosunku prawnego regulowanego umową, który w konkretnej sytuacji może usprawiedliwiać zastosowaną konstrukcję i odejście do typowych reguł wyznaczonych przepisami dyspozytywnymi. Wskazać wreszcie należy, że nie jest rolą Sądu ustalanie, w jakiej wysokości pożyczkodawca był uprawniony naliczyć prowizję od udzielonej pozwanemu pożyczki. To powód winien wykazać kryteria, jakimi kierował się pierwotny wierzyciel ustalając przedmiotową opłatę i właściwie uzasadnić konieczność naliczenia wynagrodzenia w tej właśnie wysokości, której to powinności powód nawet nie starał się sprostać.

Reasumując Sąd doszedł do przekonania, że mimo, iż strony łączył stosunek zobowiązaniowy o charakterze dobrowolnym, to jednak niedopuszczalną jest sytuacja, kiedy jedna ze stron wykorzystując swoją pozycję profesjonalisty, kształtuje wzorzec umowny w taki sposób, że wprowadza do niego konstrukcję prawną, która prowadzi do pokrzywdzenia jednej ze stron stosunku prawnego, w tym wypadku konsumenta. W szczególności nie może mieć miejsca przypadek, w którym konsument zostaje obciążony nadmierną, a wręcz nawet rażąco wygórowaną prowizją. W niniejszej sprawie pożyczkodawca arbitralnie i całkowicie dowolnie narzucił pozwanemu prowizję, która nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia, kierując się w tej sferze wyłącznie własnym partykularnym interesem. Tego typu praktyki polegające na czerpaniu dodatkowych profitów zasługują na szczególną krytykę, zwłaszcza, gdy sięgają po nie podmioty działające na rynku finansowym.

Odnosząc się natomiast do opłaty przygotowawczej Sąd uznał, iż powód nie wykazał (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), aby czynności związane z przygotowaniem umowy pożyczki pociągały za sobą wydatek rzędu 550 zł. Skoro opłata przygotowawcza, w myśl postanowień umowy, była pobierana za czynności związane z przygotowaniem umowy, należało w sprawie udowodnić fakt dokonania tych czynności oraz ich koszt. W świetle zasad doświadczenia życiowego trudno przy tym przyjąć, aby samo przygotowanie dla pozwanego umowy pożyczki wymagało poniesienia kosztów

w kwocie 550 zł, zwłaszcza, jeśli uwzględni się okoliczność, że przedłożona do akt umowa ma charakter szablonowy, a jedyne zmienne w jej treści są w istocie kwota udzielanej pożyczki i okres zobowiązania. W ocenie Sądu omawiana opłata została sztucznie zawyżona i stanowiła w istocie dodatkowe – obok prowizji – obciążenie nałożone na pożyczkobiorcę w oderwaniu od faktycznych kosztów poniesionych z tytułu przygotowania umowy.

W świetle powyższych rozważań Sąd uznał, że postanowienia umowy odnoszące się do prowizji i opłaty przygotowawczej nie wiążą pozwanego, co skutkowało oddaleniem powództwa co do kwoty 1.138,44 zł.

W przedmiotowej sprawie Sąd wydał wyrok zaoczny, z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 339 § 1 k.p.c. i art. 340 k.p.c. Oczywiście, wydanie wyroku zaocznego nie przesądzało o uwzględnieniu powództwa. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości (por. uzasadnienie SN z dnia 18 lutego 1972 roku, III CRN 539/71, OSNCP 1972/7-8/150). W przedmiotowej sprawie twierdzenia faktyczne powoda budziły jednak uzasadnione wątpliwości Sądu w świetle dokumentów załączonych do pozwu, a wskazanych we wcześniejszej części uzasadnienia, przy czym wątpliwość ta widoczna jest *prima facie*.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.432,12 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 6 lutego 2020 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w oparciu o treść art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 724,35 zł stanowiącą różnicę pomiędzy kosztami poniesionymi przez powoda a kosztami, jakie winien on ponieść w związku z przegraniem sporu w części.

W związku z wydaniem wyroku zaocznego Sąd nadał mu w pkt 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Z tych względów, orzeczono jak w sentencji.